

Р. В. Луценко, В. М. Юденюк

СРЕДСТВА РАЗВИТИЯ КООРДИНАЦИОННЫХ СПОСОБНОСТЕЙ У ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

В статье проанализированы исследования по проблеме развития координационных способностей у детей дошкольного возраста. Уточнено понятие «координационные способности» и рассмотрена их структура. Обоснованы теоретические основы и средства развития координационных способностей у детей дошкольного возраста в процессе двигательной деятельности.

Ключевые слова: координационные способности, старшие дошкольники, двигательная деятельность.

R. Lutsenko, V. Yudenok

MEANS OF DEVELOPING COORDINATION ABILITIES IN PRESCHOOL CHILDREN

This article analyzes the investigations on the problem of developing preschool children's coordination abilities. The concept of «coordination abilities» is refined and the structure of such abilities is considered. The theoretical principles and means of developing preschool children's coordination abilities during locomotive activity are proved.

Key words: coordination abilities, elder preschool children, locomotive activity.

УДК 371.134

Т. В. Марєєва

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ДІТЕЙ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття присвячена проблемі формування у майбутніх вихователів умінь здоров'язбереження дітей в умовах ДНЗ. Висвітлені основні особливості формування вмінь здійснювати фізкультурно-оздоровчу роботу з дошкільниками як складової професійного іміджу педагога у процесі фахової підготовки у ВНЗ. Наведений перелік орієнтовних завдань для студентів з метою формування вмінь здоров'язбереження як складової професійного іміджу майбутнього вихователя.

Ключові слова: здоров'я, здоров'язбереження, здоров'язбережувальне середовище, імідж, професійний імідж вихователя дошкільного навчального закладу, фахова підготовка.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Загальновідомо, що здоров'я є найбільшою цінністю, особливо здоров'я молодого покоління. У цілому за твердженням відомого українського лікаря-педіатра Є. Комаровського, реальний рівень здоров'я або нездоров'я конкретної дитини залежить від чотирьох факторів: спадковості, навколишнього середовища (екологія та побутові умови), системи охорони здоров'я, процесу догляду та виховання, тобто взаємин дитини та її родичів [1, с. 9]. З огляду на це дошкільні установи можуть частково або повною мірою забезпечувати три останні із них шляхом створення комфортних як з фізичної, так і психологічної точок зору умов, здійснення різноманітних оздоровчих заходів (організація режиму та режимних процесів, проведення фізкультурних занять, розваг, свят, використання оздоровчих сил природи, вітамінізація раціонального дитячого харчування, систематичне обстеження стану здоров'я дітей і вчасне здійснення необхідних медичних маніпуляцій тощо), надання батькам вихованців відповідних рекомендацій. Ступінь успішності реалізації означених впливів залежить як від персоналу ДНЗ загалом, так і від кожного працівника, зокрема вихователя, котрий працює із конкретною групою малюків. Адже саме педагог проводить із вихованцями найбільше часу, відповідним чином чергуючи навантаження і відпочинок, забезпечуючи при цьому позитивні емоції, бере участь в облаштуванні групової кімнати, інших приміщень і ділянки, тим самим здійснюючи здоров'язбереження дітей та створюючи в дошкільній установі здоров'язбережувальне середовище. У цілому вміння вихователя у галузі здоров'язбереження дітей виступають вагомим показником його професіоналізму та майстерності й безпосередньо впливають на його імідж як компетентного фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відповідно до Статуту Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ) здоров'я визначається як стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороби і фізичних дефектів [2]. При цьому фахівці цієї

організації тлумачать кожен компонент здоров'я таким чином: 1) фізичне здоров'я – поточний стан функціональних можливостей органів і систем організму; 2) психічне здоров'я – стан психічної сфери людини, що характеризується загальним душевним комфортом, що забезпечує адекватну регуляцію поведінки і обумовлене потребами біологічного і соціального характеру; 3) соціальне здоров'я – система цінностей, установок і мотивів поведінки в соціальному середовищі. Основи всіх цих складових здоров'я дитини закладаються в сім'ї і паралельно із нею підтримуються в тих установах, які вона відвідує, зокрема в дошкільних навчальних закладах.

Проблемі здоров'язбереження дітей та створення здоров'язбережувального середовища в ДНЗ присвячено наукові розвідки О. Богиніч, Н. Кот, К. Крутий, Н. Левінець, Н. Лісневської [3], Л. Лохвицької [4] та ін. У них учені розкривають підходи, технології, особливості та педагогічні умови формування, збереження та зміцнення здоров'я дошкільників. Разом із тим дослідники не залишають поза увагою і питання підготовки майбутніх вихователів дошкільних установ до такої роботи. Зокрема, вивчають специфіку формування у них готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи в ДНЗ (Л. Волошина, Н. Занкіна), до навчання дітей основних рухів (С. Тітаренко), до фізичного виховання дошкільників із порушеннями ОРА (О. Шовкопляс) тощо. Окремі праці Л. Загородньої [5, 6] та Г. Барсуковської [6] стосуються проблеми формування фізкультурно-оздоровчої компетентності майбутнього вихователя як складової його професійного іміджу, проте вони не применшують її актуальність, створюючи, тим самим, підґрунтя для подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Метою написання статті є розкриття особливостей формування умінь здоров'язбереження дітей як складової професійного іміджу майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу в процесі фахової підготовки у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день у науковій літературі існує низка визначень поняття «імідж»: починаючи від простого відображення зовнішніх і внутрішніх особливостей об'єкта та ментального уявлення про них (П. Берд, М. Спіллейн, Дж. Ягер), закінчуючи цілеспрямовано створеним образом, що наділяє його носія певними ціннісними характеристиками, що вимагаються цільовою аудиторією, із метою здійснення емоційного та психологічного впливу на неї задля досягнення симпатії, популярності, а також вирішення різних завдань прагматичного характеру (К. Боулдінг, Т. Грінберг, А. Калюжний, О. Панасюк, Г. Почепцов та ін.). Ураховуючи специфіку роботи педагогів дошкільної ланки, ми пропонуємо визначати позитивний професійний імідж вихователя як якісну характеристику особистості професіонала, котра сприяє прояву її внутрішніх установок, особистісних і професійних якостей, життєвих позицій, знань і професіоналізму через зовнішні прояви – зовнішній вигляд, поведінку, особливості вербального і невербального спілкування, специфіку оформлення рукотворного середовища, які здійснюють суттєвий вплив на організацію міжособистісної взаємодії зі споживачами освітніх послуг (дітьми, їх батьками, колегами, громадськістю) та реалізацію професійних функцій фахівця. При цьому структуруємо його такими складовими: візуальний (зовнішній вигляд, невербальні засоби комунікації, предметне середовище вихователя), аудіальний (володіння технікою та комунікативними якостями мовлення, ораторським мистецтвом), професійний (компетентність вихователя, якість виконання ним професійних функцій і його праці в цілому, досвід, репутація, вміння самовдосконалюватися) та внутрішній (педагогічна спрямованість, психічне й психологічне здоров'я, особистісні якості педагога) імідж. Усі вони в сукупності репрезентують педагогічну майстерність вихователя, зокрема його здатність до виконання важливої професійної функції – охорони життя і здоров'я дітей, у тому числі й шляхом організації відповідного середовища.

До основних завдань формування здоров'язбережувального середовища в ДНЗ Л. Лохвицька відносить: 1) створення екологічної і психологічної комфортності навчально-ігрового середовища; 2) організація безпеки життєдіяльності дітей; 3) виконання умов щодо зміцнення здоров'я і загартування організму кожного вихованця [4]. Реалізація всього означеного, за твердженням Н. Лісневської, напряду залежить від вихователя, зокрема від особливостей організації ним навчально-виховного процесу, запровадження системи оздоровчої роботи, його ставлення до дітей і стану забезпечення комфортності їх життєдіяльності в умовах дошкільної установи [3].

Вивчаючи проблему здоров'язбережувальної діяльності учителя фізичної культури, Л. Сущенко вважає, що вона забезпечується сформованістю в нього відповідних мотивів, знань та вмінь. Зокрема, серед таких умінь дослідниця вирізняє здатність проводити навчальні, секційні заняття з учнями, які віднесені за станом здоров'я до спеціальних медичних груп; надавати першу

медичну допомогу, розробляти сценарії, плани і програми оздоровчих заходів, організовувати і проводити спортивно-оздоровчі свята та змагання; організовувати і проводити позаурочні фізкультурно-оздоровчі та спортивно-масові заходи, надавати методичну допомогу в проведенні здоров'язбережувальних заходів у режимі навчального дня, у позаурочний і позашкільний час іншим педагогам; систематично здійснювати самоаналіз професійної діяльності щодо узагальнення власного досвіду та досвіду інших тощо [7].

Подібний підхід до класифікації вмінь здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи простежується й у дослідженнях, присвячених проблемі формування готовності вихователів дошкільних установ до фізичного виховання й оздоровлення дітей. Наприклад, у професіограмі майбутнього вихователя, підготовленого до реалізації завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку, Л. Загородня виокремлює низку вмінь, що спрацьовують і під час проведення здоров'язбережувальної роботи з ними. До них учена відносить: загальнопедагогічні (гностичні, проектувально-конструктивні, організаторські, комунікативні), фахово-методичні, спеціальні, творчі вміння самопрезентації, психотехніки, уміння самовдосконалення [5, с. 109]. На її думку, загальнопедагогічні вміння спрямовані на організацію освітнього процесу в групі та ДНЗ в цілому. Гностичні дають можливість визначати й аналізувати рівень сформованості рухових умінь та навичок, розвиток фізичних якостей, стан здоров'я дошкільнят і разом з тим здійснювати прогноз щодо перспектив його зміцнення та фізичного виховання в цілому. Із ними тісно пов'язані проектувально-конструктивні вміння вихователя, котрі дозволяють йому проектувати можливості кожної дитини і групи загалом, здійснювати перспективне та календарне планування фізкультурно-оздоровчої роботи в ДНЗ, планувати індивідуальну роботу з дітьми. Організаторські вміння спрямовані на активізацію як дітей, так і їх батьків та вихователів щодо проведення фізкультурно-оздоровчої роботи, комунікативні – на встановлення швидкого контакту, налагодження спілкування з ними. При цьому обидві ці підгрупи вмінь спрацьовують також і під час вирішення різних проблемних ситуацій, що виникають або можуть виникнути у процесі фізичного виховання та оздоровлення дошкільнят. Виокремлюючи групу фахово-методичних умінь вихователя в галузі фізичного виховання і здоров'язбереження дошкільників, Л. Загородня [5] зауважує, що вони є специфічними, оскільки пов'язані саме з організацією фізкультурно-оздоровчої роботи в ДНЗ. До них дослідниця відносить: уміння, пов'язані зі створенням оптимальних умов для повноцінного фізичного розвитку дітей, уміння добору й проведення доцільних фізкультурно-оздоровчих заходів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей вихованців, уміння добирати обладнання відповідно до анатомо-фізіологічних особливостей дошкільнят та дотримуватися санітарно-гігієнічних умов організації їх побуту і навчання, уміння надавати процесу фізичного виховання оздоровчої спрямованості, впроваджувати в освітній процес ДНЗ здоров'яформувальні та здоров'язбережувальні технології та ін. Важливого значення у вирішенні завдань фізичного виховання Л. Загородня надає групі спеціальних умінь, котрі пов'язані з уміннями у тій галузі діяльності, якої навчають дітей, тобто виконання конкретних фізичних вправ та занять певним видом спорту. Творчі вміння вихователя науковець пов'язує зі здатністю педагога до виготовлення нестандартного обладнання, розроблення конспектів різноманітних фізкультурно-оздоровчих заходів шляхом використання творчих технологій, творчого використання педагогічних інновацій та передового досвіду своїх колег, стимулювання дітей до прояву творчості у виконанні рухових дій тощо. Щодо вмінь самопрезентації, то до них Л. Загородня [5] відносить уміння створювати естетично привабливий зовнішній вигляд, використовувати у конгруентності вербальні та невербальні засоби комунікації, уміння психотехніки. Останні із них, на її думку, заслуговують на особливу увагу в здійсненні завдань збереження здоров'я дошкільнят, оскільки передбачають: аналіз психофізичного стану свого організму, керівництво ним та своїми емоціями; розуміння психічного стану вихованців; визначення логічної послідовності власних дій та вибір оптимального темпу своєї діяльності. Не меншого значення надає науковець й умінням самовдосконалення, котрі спрямовані на підвищення професіоналізму вихователя в цілому і в питаннях фізичного виховання дошкільників зокрема та забезпечують його постійний розвиток. До цієї групи вмінь, на думку Л. Загородньої [5], належать уміння: аналізувати й адекватно оцінювати власну фізкультурно-оздоровчу діяльність, помічати в ній помилки та шукати ефективні шляхи їх усунення, розробляти й реалізовувати план або програму вдосконалення професійних умінь, необхідних для якісної реалізації завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку.

У процесі навчання у педагогічних вищих навчальних закладах майбутні вихователі вивчають

низку дисциплін, спрямованих на поступове оволодіння вищезначеними вміннями реалізації фізкультурно-оздоровчої роботи, здоров'язбереження та створення здоров'язбережувального середовища в дошкільних освітніх закладах. Зрозуміло, що кожна група педагогічних умінь формується комплексним опануванням змісту дисциплін, передбачених у планах підготовки за освітнім ступенем «бакалавр». Однак можна, суто умовно, визначити окремі з них, що здійснюють найбільш відчутний вплив на формування окремих груп умінь майбутнього вихователя.

Зокрема, під час вивчення таких предметів, як «Вікова фізіологія і валеологія», «Основи медичних знань», «Педіатрія», «Психологія дитяча», «Педагогіка дошкільна», «Теорія та методика фізичного виховання», «Теорія та технологія валеологічної освіти дошкільників» формуються загальнопедагогічні (гностичні, проєктивно-конструктивні, організаційні, комунікативні) та фахово-методичні вміння студентів. Це пояснюється тим, що в них значна увага приділяється аспектам росту і розвитку дитячого організму, власне фізичного виховання дітей (навчання основних рухів та виховання фізичних якостей, забезпечення оптимального рухового режиму тощо), їх загартування й оздоровлення, профілактиці дитячого травматизму, проведенню роботи із батьками щодо забезпечення повноцінного фізичного розвитку дошкільнят вдома. Успішність і комплексне засвоєння майбутніми педагогами змісту цих дисциплін напряду впливає на якість фізичного виховання й розвитку малюків: адже чим більше вихователь знає про дитячий організм, про особливості розвитку й функціонування окремих його органів та систем, тим він краще зможе спланувати роботу і дібрати відповідні комплекси вправ і рухливих ігор та їх дозування, чергувати різноманітні режимні процеси, мотивувати дітей до їх виконання без застосування авторитарного стилю спілкування, попередити виникнення стомлюваності і травм у них тощо.

Щоб процес опанування цими знаннями відбувався ефективніше, на лекційних і практичних заняттях із «Теорії та методики фізичного виховання», «Теорії та технології валеологічної освіти дошкільників», «Педагогіки дошкільної» пропонуємо студентам поряд із засвоєнням власне теоретичного матеріалу різноманітні завдання прикладного спрямування. Наприклад: провести фізкульт- або валеохвилинку (тим самим даємо можливість майбутнім педагогам трохи відпочити і розширити свій арсенал подібних засобів роботи із дітьми, формуємо вміння відчувати необхідність їх використання задля профілактики стомлюваності вихованців); розробити конспекти рухливих ігор, фізкультурних занять різного типу, валеологічних занять, спрямованих на ознайомлення із органами і системами та засобами профілактики їх захворювань, сценарії спортивних свят і розваг, днів здоров'я та змодельовати їх окремі фрагменти в аудиторії; дібрати комплекси ранкової та гігієнічної гімнастики для дітей певної вікової групи; продумати загартовувальні процедури на сезон; розробити ескізи наповнення та оформлення спортивного куточка, спортивної зали або спортивного майданчика ДНЗ; запропонувати рекомендації для батьків щодо фізичного виховання дошкільників у сім'ї, зміст бесід із ними щодо профілактики захворювань, тематику батьківських зборів та виступи на них, наповнення інформаційних стендів і т. п.; вирішити педагогічні ситуації, які потребують попередження дитячого травматизму або спланувати свої дії у випадку його виникнення.

Формування вмінь самопрезентації, зокрема психотехніки, та творчих умінь майбутніх вихователів відбувається під час вивчення ними таких дисциплін, як «Психологія дитяча», «Психологія педагогічна», «Педагогіка дошкільна», «Основи педагогічної майстерності», «Виховання дітей раннього віку», «Етика та психологія педагогічного спілкування вихователя ДНЗ», «Декоративне мистецтво та основи дизайну». Опановуючи їх зміст, студенти ознайомлюються з особливостями роботи, спілкування та створення сприятливого психологічного клімату в групах дітей раннього і дошкільного віку, оформлення приміщень ДНЗ з точки зору естетики, гігієни та комфортності тощо. Для цього на практичних та лабораторних заняттях із «Педагогіки дошкільної», «Основ педагогічної майстерності», «Етики та психології педагогічного спілкування вихователя ДНЗ» пропонуємо майбутнім вихователям продумати та змодельовати (розіграти у ролях) вирішення педагогічних ситуацій, котрі вимагали б від них регулювання власного психічного стану, використання прийомів заспокоєння дітей, їх підбадьорення й заохочення, методів покарання без приниження гідності вихованців і т.п. Під час практичних занять із «Декоративного мистецтва та основ дизайну» залучаємо студентів до виконання творчих завдань – створення нестандартного фізкультурного обладнання, розроблення ескізів розміщення меблів, у тому числі й за технологією Р. Штейнера, розташування й наповнення зон дитячої діяльності, кутків природи в різних вікових групах ДНЗ. При цьому звертаємо їхню увагу не лише на естетичний компонент створення розвивального середовища в приміщенні групи, але й на гігієнічний і здоров'язбережувальний – добір

пастельної колірної гами, наявність достатньої кількості м'якого світла, відповідність меблів росту і потребам дитини, розміщення об'єктів, що можуть викликати алергію в окремих дітей (рослини і тварини кутка природи, килими).

Важко переоцінити значення фахових спецкурсів у підготовці майбутніх вихователів кваліфікації «інструктор з фізичного виховання дітей дошкільного віку» за спеціалізацією «Фізичне виховання». Студенти, котрі здобувають цей фах, вивчають дисципліни: «Плавання з методикою викладання», «Основи дитячого туризму», «Хореографія з методикою викладання», «Рухливі ігри», «Спортивні ігри і вправи з методикою викладання», «Методика навчання ходьбі на лижах», «Корекційно-оздоровча робота з дітьми дошкільного віку», котрі сприяють формуванню в них поряд із фахово-методичними спеціальних педагогічних умінь. Кожна із них безпосередньо дозволяє ознайомити майбутніх педагогів із засобами зміцнення дитячого здоров'я, формування у дітей бажання бути здоровим, займатися фізичною культурою і спортом.

Певною мірою вирішенню завдань формування у майбутніх вихователів умінь здоров'язбереження дітей в ДНЗ сприяє введення у навчальні плани підготовки майбутніх фахівців дошкільного профілю спеціальних курсів професійно-прикладного спрямування, зокрема «Тренінгу побудови професійного іміджу вихователя ДНЗ». У процесі його вивчення студенти ознайомлюються із специфікою професійного іміджу вихователя ДНЗ, способами його конструювання, корекції і презентації вихованцям, їх батькам, колегам, громадськості, методами самовдосконалення, а також уточнюють, поглиблюють і розширюють знання в галузі дошкільної педагогіки і дитячої психології, педагогічної майстерності, фахових дисциплін відповідно до спеціалізації. У розрізі цього спецкурсу формування вмінь здоров'язбереження дошкільників (загальнопедагогічних, самопрезентації, самовдосконалення) у майбутніх педагогів відбувається опосередковано. Так, подаючи теоретичну інформацію про імідж та іміджотворчу діяльність вихователя ДНЗ, звертаємо увагу, яким чином окремі його складові впливають на сприймання педагога дошкільником, спілкування між ними, організацію та здійснення навчально-виховної роботи тощо. Наприклад, для батьків поряд із доброзичливим ставленням вихователя до дитини важливим є стан його фізичного і психічного здоров'я («щоб вихователь сам не хворів» і «не завдав шкоди дитині»), а також зовнішній вигляд («щоб не злякав»). Тому ми даємо можливість студентам ознайомитися з основами ортобіотики (наука про здоровий, розумний спосіб життя, що охоплює турботу про фізичне здоров'я, оптимальний ритм роботи та відпочинку, рухову активність, раціональне харчування, культуру спілкування та особисту гігієну), пропонуємо продумати добір одягу й аксесуарів, зачіски, макіяжу для роботи із дітьми, дібрати і продемонструвати вправи для вдосконалення техніки та комунікативних якостей мовлення, використовуємо діагностичні методики з метою виявлення рівня розвиненості доброзичливості, уважності, терплячості, співчутливості, спостережливості, емоційної стійкості, об'єктивності в оцінці себе та інших, комунікабельності та інших особистісних і професійних якостей із подальшим їх розвитком і корегуванням, розробити план професійного самовдосконалення і дібрати засоби його реалізації тощо.

Особливу роль у переведенні здобутих знань на рівень практичних умінь і навичок відіграє педагогічна практика. Шляхом привнесення особистісної забарвленості у професійну діяльність така форма роботи дозволяє формувати у студентів власний імідж професіонала, здатного не просто навчити дитину чогось, зокрема певних рухів, але й уміти заохотити її дотримуватися здорового способу життя, займатися спортом, бережно ставитися до свого життя і здоров'я. Загальновідомо, що діти дуже хочуть бути схожими на дорослих, які їм подобаються: всіляко наслідують їх зовнішній вигляд, певні невербальні сигнали, поведінку, повторюють окремі фрази за ними тощо. Тому поряд із дотриманням усіх методичних аспектів проведення різних форм роботи із дітьми у ДНЗ ми звертаємо особливу увагу студентів на їх поставу, на доцільне і виправдане використання закритих жестів, відстань до дітей, наявність зорового контакту, регулювання сили і тембру голосу, ставлення до дітей в цілому і до кожної дитини окремо. Самоаналіз, що здійснюється майбутніми вихователями після занять, дозволяє виявити, наскільки вони розуміють позитивні сторони своєї роботи, які недоліки помітили у ній, та, яким чином їх можна усунути, чи адекватно оцінюють свої педагогічні вміння і навички тощо.

Оволодіння студентами всією сукупністю вмінь щодо здійснення здоров'язбереження дошкільників визначає ступінь їх педагогічної майстерності, котра відбивається в їхньому професійному іміджі як майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти. Наприклад, уміння самопрезентації вихователя дозволяють створити візуальний та аудіальний і частково внутрішній

компоненти його професійного образу. Адже цільова аудиторія (діти, їх батьки, педагоги, громадськість в цілому) хоче бачити зовнішньо привабливого, доглянутого, по можливості фізично досконалого та здорового (фізично і психічно), такого, що не має шкідливих звичок, вихователя, який доступно пояснює, ілюструє прикладами певну інформацію без використання комунікативних бар'єрів та зайвих жестів, уміє контролювати себе та вихованців, створює комфортне предметне та психологічне середовище для всіх учасників освітньо-виховного процесу в ДНЗ. Творчі та спеціальні вміння педагога відображаються також у згаданих складових іміджу вихователя, зокрема, в його особистісних якостях – креативності, ініціативності, інноваційному характері мислення, цілеспрямованості та наполегливості, силі волі, захопленості певним видом спорту тощо. Власне професійний компонент іміджу педагога дошкільного закладу розкривається через володіння ним загальнопедагогічними, фахово-методичними вміннями та вміннями самовдосконалення. Те, яким чином вихователь спілкується із дітьми, їх батьками, які форми і методи фізичного виховання та оздоровлення добирає, як їх чергує і наскільки якісно виконує, чи адекватно оцінює свою діяльність і як саме її поліпшує, є показником його компетентності, досвіду, працьовитості, здатності до самовдосконалення і безпосередньо впливає на його репутацію як фахівця, котрий не просто «приглядає за дітьми у час, коли відсутні батьки», а здатний піклуватися про стан здоров'я вихованців і зміцнювати його.

Загалом досвід роботи зі студентами у плані підготовки їх до створення власного позитивного професійного іміджу, у тому числі і шляхом формування у них вмінь здоров'язбереження дошкільників, дозволяє нам виділити особливості, притаманні цьому процесові. По-перше, це *цілеспрямованість і планованість*, котрі виявляються у спеціально організованому навчальному процесі майбутніх вихователів, його наповненні низкою дисциплін відповідно до ОПП і ОКХ, навчальних планів підготовки фахівців дошкільного профілю, а також у характері пропонованих для них завдань. Наступною особливістю, на наш погляд, є комплексний та інтегративний характер теоретичної та практичної підготовки, що втілюється як у взаємопроникненні курсів і міжпредметних зв'язках, так і в одночасному використанні студентами набутих умінь на практиці. Крім того, процес формування умінь здоров'язбереження дошкільників як складової професійного іміджу вихователя характеризується поступовістю у набутті майбутніми педагогами професійних знань та переведенні їх на рівень практичних умінь шляхом опанування теоретичної інформації про технології збереження здоров'я дітей і тільки потім виконання спеціальних завдань, спрямованих на застосування окремих педагогічних умінь під час розробки освітньо-оздоровчих заходів, проведенні їх фрагментів в аудиторії, розв'язанні змодельованих ситуацій, котрі виникають у професійній діяльності вихователя. Дотичними до цієї особливості є *професійна, прикладна, та оздоровча орієнтованість змісту курсів*, що вивчають студенти. Особливу роль у цьому відіграє наближення навчальних завдань до реальних умов роботи вихователя через моделювання фрагментів різних форм роботи з дітьми, вирішення педагогічних ситуацій, виконання творчих проєктів тощо. Разом із тим *оздоровча орієнтованість* передбачає ще й оздоровлення самого студента (через застосування релаксації, психологічного самотренінгу, позбавлення від шкідливих звичок, залучення його до відвідування спортивних секцій у ВНЗ) і тієї цільової аудиторії, з якою він працюватиме (шляхом проведення під час лабораторних занять і підпрактики фізкультурних і валеологічних занять та ігор, розваг із дітьми, днів здоров'я і спортивних свят із залученням їх батьків, консультування останніх щодо стану здоров'я малюків, способів його зміцнення і профілактики різних захворювань, виступів на педагогічних радах з питань фізкультурно-оздоровчої роботи ДНЗ та створення здоров'язбережувального середовища в ньому). Ще однією особливістю, на нашу думку, є індивідуалізований характер завдань, що пропонуються майбутнім педагогам, тобто таких, які враховували б можливості і здібності кожного студента, були цікавими й особисто значущими для нього. Важливою особливістю процесу формування здоров'язбережувальних умінь студентів є наступність між змістом теоретичного навчання і завданнями педагогічної практики. Це означає, що під час педагогічної практики студенти повинні використовувати ті знання, що в них наявні, та трансформувати їх на рівень професійних умінь.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок з напрямку. Отже, вивчення майбутніми педагогами у процесі професійної підготовки низки дисциплін, поєднання теоретичного навчання із педагогічною практикою в дошкільних установах дозволяє формувати у них уміння охорони та збереження здоров'я дітей, створення здоров'язбережувального середовища, котрі є невід'ємним компонентом професійного іміджу вихователя. З нашої точки зору, цей процес вирізняється такими особливостями: цілеспрямованістю і планованістю, комплексним та

інтегративним характером теоретичної та практичної підготовки, поступовістю в набутті майбутніми педагогами професійних знань та переведенні їх на рівень практичних умінь, професійною, прикладною та оздоровчою орієнтованістю змісту курсів, що вивчають студенти, індивідуалізованим характером пропонованих для них завдань та наступністю між змістом теоретичного навчання і завданнями педагогічної практики.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми підготовки фахівців до педагогічної іміджотворчої та здоров'язбережувальної діяльності. Подальші наукові пошуки стосуватимуться кількісної та якісної оцінки сформованості готовності майбутніх вихователів ДНЗ до створення власного професійного іміджу після завершення дослідно-експериментальної роботи.

Література

1. Комаровский Е. О. Здоровье ребенка и здравый смысл его родственников [Текст] / Евгений Олегович Комаровский. – 2-е изд., перераб. и доп. – Харьков : Издательство КЛИНИКОМ, 2013. – 592 с., ил. – (Б-ка доктора Комаровского).
2. Преамбула к Уставу Всемирной организации здравоохранения, принятому Международной конференцией здравоохранения, Нью-Йорк, 19–22 июня 1946 г. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.who.int/suggestions/faq/ru/> вільний (23.09.2015).
3. Лісневська Н. В. Аналіз рівнів створення здоров'язберігаючого середовища в дошкільному навчальному закладі [Електронний ресурс] / Н. В. Лісневська // SWorld. Scientific researches and their practical application. Modern state and ways of development. – 2014. – 1-12 October. – Режим доступу до журн. : <http://www.sworld.com.ua/konfer36/391.pdf>.
4. Лохвицька Л. В. Організація здоров'язберігального середовища в дошкільних навчальних закладах [Текст] / Л. В. Лохвицька // Вісник ГДПУ ім. О. Довженка. Серія : Педагогічні науки. – Випуск 16. – Глухів. – 2010. – С. 124–127.
5. Загородня Л. П. Професіограма майбутнього вихователя, підготовленого до реалізації завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку [Текст] / Л. П. Загородня // Система підготовки майбутніх вихователів до фізичного виховання дітей дошкільного віку : монографія. – Частина перша. – Глухів : РВВ ГНПУ, 2010. – 138 с.
6. Загородня Л. Формування фізкультурно-оздоровчої компетентності у майбутніх вихователів дошкільного закладу як складової їх позитивного професійного іміджу [Текст] / Л. Загородня, Г. Барсуковська // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини [ред. кол. : Побірченко Н. С. (гол. ред) та інші.]. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2013. – Випуск 47. – С. 54–60.
7. Сущенко Л. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. П. Сущенко. – К., 2003. – 45 с.

Т. В. Мареева

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ УМЕНИЙ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕЖЕНИЯ ДЕТЕЙ КАК СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ИМИДЖА БУДУЩЕГО ВОСПИТАТЕЛЯ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Статья посвящена проблеме формирования у будущих воспитателей умений здоровьесбережения детей в условиях ДОУ. Освещены основные особенности формирования умений осуществлять физкультурно-оздоровительную работу с дошкольниками как составляющая профессионального имиджа педагога в процессе профессиональной подготовки в вузе. Приведен перечень ориентировочных заданий с целью формирования умений здоровьесбережения как составляющей профессионального имиджа будущего воспитателя.

Ключевые слова: здоровье, здоровьесбережение, здоровьесберегающая среда, имидж, профессиональный имидж воспитателя дошкольного учебного заведения, профессиональная подготовка.

PECULIARITIES OF FORMING INTENDING PRESCHOOL TEACHERS' HEALTH-PRESERVING SKILLS AS A COMPONENT OF THEIR PROFESSIONAL IMAGE IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

The article is devoted to the problem of forming intending preschool teachers' health-preserving skills. The basic features of forming the skills to carry out sports and recreation activities with preschool children as the part of the professional teacher's image in the professional training in higher educational establishment are presented. There is a list of tasks to form health-preserving skills as part of the intending teacher's professional image.

Keywords: health, health-preservation, health-preservation environment, image, preschool teacher's professional image, professional training.

УДК 378.013:373.2.011.3-051

С. В. Сухорукова

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглядається проблема створення технології формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього вихователя. Проаналізовано психолого-педагогічну літературу, визначено стан даної проблеми в сучасних дослідженнях, виокремлено та обґрунтовано головні структурні складові розробленої технології формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього вихователя.

Ключові слова: технологія, педагогічна технологія, індивідуальний стиль, майбутній вихователь дітей дошкільного віку.

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими завданнями. Вхідження українського суспільства в сферу європейської культури поставило ряд завдань пов'язаних з модернізацією системи освіти України, що передбачає впровадження нових міжнародних освітніх стандартів на основі збереження традицій і цінностей національної системи освіти.

Пріоритетним напрямом розвитку європейської освіти є формування індивідуальності людини в контексті поглиблення і розширення науково-теоретичних досліджень сутності поняття «індивідуальність», визначення умов, шляхів і засобів реалізації особистості з урахуванням власних інтересів, здібностей, можливостей тощо.

Отже, одним із основних завдань педагогічної освіти України є вивчення питання самореалізації майбутніх педагогів шляхом формування індивідуального стилю професійної діяльності.

Реалізація вищезазначених завдань здійснюється перш за все в умовах навчально-виховної діяльності педагогічного вищого навчального закладу, а це означає, що особлива увага повинна приділятися роботі науково-педагогічних працівників з питання формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього педагога, зокрема вихователя дітей дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, виокремлення невирішених її частин. Як засвідчує аналіз науково-педагогічної літератури проблемами розроблення педагогічних технологій займалися М. Кларин, В. Сластьонін, І. Прокопенко та інші вчені.

Основи педагогічної технології досліджували А. Архангельський, В. Бондар, С. Гончаренко, В. Євдокимов, В. Лозова, А. Нісімчук, О. Падалко, О. Пехота, О. Попова, І. Прокопенко, В. Сластьонін та інші [4; 7]. Науковці визначають її як інтегральний процес розв'язання проблем на етапі аналізу, планування, організації та оцінювання.

Індивідуальний стиль професійної діяльності досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема таких: А. Адлер, С. Вершловський, В. Загвязінський, І. Ісаєв, Е. Климов, А. Маркова, В. Мерлін, В. Сластьонін [5; 6].

Проблема формування індивідуального стилю професійної діяльності педагога була і залишається предметом наукових досліджень у філософії, психології, педагогіці: сучасні концепції філософії освіти (С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень та ін.); концептуальні положення філософії з проблем формування індивідуального стилю професійної діяльності педагога (А. Бойко, Н. Ничкало,